

POLSKA POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC WYZWAŃ SPÓJNOŚCI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ UE

KONFERENCJA W RADOMIU

Maria Gagacka

Politechnika Radomska

Regionalny Oddział PTPS w Radomiu

W dniach 18–19 kwietnia 2007 r. odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pod hasłem *Polska polityka społeczna wobec wyzwań spójności społeczno-ekonomicznej UE*. Organizatorem konferencji była Katedra Filozofii i Socjologii Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej oraz Radomski Oddział Regionalny Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej.

Spójność społeczno-ekonomiczna stanowi fundament polityki Unii Europejskiej. Akcesja nowych członków spowodowała zwiększenie różnic społecznych i gospodarczych. Nowe kraje odbiegają w rozwoju społeczno-gospodarczym od dotychczasowych członków Wspólnoty. Ten fakt niewątpliwie wzmacnia rolę europejskiej polityki regionalnej, rozumianej jako zbiór działań podejmowanych przez ośrodek decyzyjny Wspólnoty Europejskiej, których celem jest niwelowanie dysproporcji w rozwoju gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz osiągnięcie spójności

między poszczególnymi regionami poprzez redystrybucję środków finansowych na obszarze Wspólnoty.

Realizacja wspólnotowej wizji spójności wymaga stałych działań na rzecz harmonijnego rozwoju, redukcji różnic między regionami, podnoszenia poziomu życia i wyrównywania szans życiowych ludności. W polityce UE dostrzeżona została rola miast jako ośrodków rozwoju społecznego i gospodarczego oraz promocja solidaryzmu jako instrumentu wspólnego dobra. Stąd też konferencja była poświęcona nowym trendom w polskiej polityce społecznej, wynikającym z integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej i konieczności przestrzegania wspólnotowych norm i standardów socjalnych. Na tym tle została zaprezentowana możliwość wspierania harmonijnego rozwoju społecznego dzięki spójności społeczno-ekonomicznej.

Zaproszenie do uczestnictwa w radomskiej konferencji przyjęli przedstawiciele środowiska naukowego

z 10 polskich ośrodków akademickich: Uniwersytetu Warszawskiego, Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej z Lublina, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji w Bytomiu.

W konferencji, w ciągu dwóch dni jej trwania, udział wzięło 126 uczestników: członków Regionalnego Oddziału Polityki Społecznej, przedstawicieli organizacji pozarządowych, pracowników instytucji działających w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej, nauczycieli akademickich i studentów.

Rangę konferencji podkreślił otwierający sesję plenarną rektor Politechniki Radomskiej prof. Mirosław Luft, który zwrócił uwagę na lokalne zakorzenienie uczelni w środowisku i wynikającą z niego powinność jak najlepszego służenia otoczeniu. W wystąpieniu podkreślona została także konieczność poszukiwania nowych kierunków rozwoju miasta i regionu, które na skutek procesów transformacyjnych straciły na znaczeniu, a obecnie w warunkach integracji europejskiej mają szansę odzyskać dawną pozycję dzięki instrumentom polityki wspólnotowej. Rektor podkreślił także fakt, iż Politechnika posiada zaplecze kadrowe w dziedzinie nauk społecznych, pozwalające na prowadzenie badań, doradztwa i tym samym aktywnego wspierania polityki rozwoju w regionie.

Także dziekan Wydziału Ekonomicznego prof. Jerzy Żuchowski zwrócił uwagę na rolę nauk społecznych i badań prowadzonych przez pracowników Katedry Filozofii i Socjologii w kreowaniu społecznej wrażliwości absolwentów Wydziału Ekonomicznego oraz promowaniu rozwiązań służących rozwojowi w skali lokalnej i regionalnej.

Następnie głos zabrał prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej prof. Julian Auleytner, który podkreślił rolę i zadania środowiska polityków społecznych w promowaniu wartości, celów i instrumentów europejskiej polityki społecznej. Wyraził także uznanie dla działalności Regionalnego Oddziału Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej w Radomiu, które zintegrowało środowisko naukowców i praktyków pracy socjalnej.

Moderatorem sesji planarnej był prof. Witold Rakowski. Sesja ta koncentrowała się wokół problemów wartości i celów, metodologicznych założeń oraz kierunków rozwoju europejskiej i polskiej polityki społecznej.

Prof. J. Auleytner w referacie pt. *Priorytety polskiej polityki społecznej* zaznaczył, iż polityka społeczna do 1990 r. zdominowana była przez działania związane z przezwyciężeniem zacofania. „Z normalnymi priorytetami” mamy więc do czynienia wraz z pojawieniem się gospodarki rynkowej i jej konsekwencjami. Autor wskazał na trendy wynikające z danych demograficznych oraz determinanty wpływające na model długofalowej polityki społecznej państwa. Miernikiem skuteczności tej polityki jest wyraźna poprawa stanu zdrowia Polaków, wprowadzenie instytucji dialogu społecznego, podniesienie poziomu zaможności społeczeństwa. Z drugiej strony nadal nie rozwiązano problemu bezrobocia i deficytu mieszkań. Postęp w polityce społecznej cechuje ambiwalencja, której przyczyną są nierówności dzielące społeczeństwo na elity i grupy zmarginalizowane trwale i przejściowo.

Prof. Jerzy Żuchowski w wystąpieniu pt. *Filozofia TQM oparciem dla zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej* postawił tezę, że filozofia TQM, promująca konkurencyjność i przedsiębiorczość, może stać się czynnikiem wzrostu produktywności, elastyczności gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy, a tym samym zapewnić zrównoważony rozwój.

Trzeci referat w sesji plenarnej pt. *Badania porównawcze problemów społecznych i polityki społecznej jako narzędzie kształtowania polityki społecznej w krajach UE. Przypadek studiów nad pomocą społeczną* wygłosił dr hab. Jerzy Krzyszkowski z Uniwersytetu Łódzkiego. Zaakcentował konieczność uwzględniania i przestrzegania wymogów metodologicznych przy prowadzeniu badań naukowych, szczególnie gdy mają one charakter porównawczy i są podstawą kreowania polityki społecznej w krajach Unii Europejskiej. Rzetelność badawcza, uwzględnianie syntetycznych, wielowymiarowych wskaźników, a także specyfiki poszczególnych krajów pozwala na uzyskanie obiektywnego obrazu badanych zjawisk, a tym samym podejmowanie efektywnych decyzji na podstawie ich wyników.

Ostatni referat w sesji plenarnej pt. *Jaka przyszłość państwa opiekuńczego? – o przeobrażeniach welfare state* wygłosił dr Mirosław Grewiński (WSP TWP). Autor ukazał w nim ewolucję państwa opiekuńczego oraz procesy demonopolizacji i dekoncentracji zadań polityki społecznej. Wobec zwiększania się odpowiedzialności rodziny i nieformalnych grup wsparcia oraz przekazania części kompetencji i zadań instytucjom ponadnarodowym państwo straciło monopol na realizację polityki społecznej. Autor postuluje, aby rolą państwa było koordynowanie systemu i nadzór nad wykonywanymi przez inne podmioty zadaniami społecznymi.

Możliwość wykorzystania i implementacji celów oraz priorytetów polityki spójności społeczno-ekonomicznej w polskich realiach została przedyskutowana w ramach czterech sesji tematycznych:

- Sekcja A: *Teoretyczne aspekty polityki społecznej wobec wyzwań spójności społeczno-ekonomicznej*,
- Sekcja B: *Rynek pracy i edukacja wobec wyzwań spójności społeczno-ekonomicznej UE*,
- Sekcja C: *Trzeci sektor wobec wyzwań spójności społeczno-ekonomicznej UE*,
- Sekcja D: *Wybrane aspekty polityki społecznej wobec wyzwań spójności społeczno-ekonomicznej UE*.

Moderatorem pierwszej sekcji był prof. J. Auleytner. W jej ramach wygłoszone zostały trzy referaty: *Uwagi o aksjologicznych podstawach polityki społecznej* (dr L. Kopciuch – UMCS Lublin), *Aktywna polityka społeczna i ekonomia społeczna – nowe wyzwania dla pracy socjalnej* (dr H. Kaszyński – IS UJ) oraz *Wyzwania i dylematy polityki aktywizacji i inkluzji w Polsce na przykładzie zatrudnienia socjalnego* (dr A. Karwacki – UMK Toruń).

W wystąpieniach referentów oraz w dyskusji skoncentrowano się na konieczności ujmowania wartości będących podstawą polityki społecznej w Unii Europejskiej nie z punktu widzenia samej deskryptywnej treści wartości, lecz o ujęcie ich jako powinności. Niezbędne jest w związku z tym poszukiwanie nowego paradygmatu rozwoju, w którym współpraca i partnerstwo z osobami wymagającymi wsparcia w obszarze pracy socjalnej, socjologii czy pedagogiki społecznej stanie się dominującym wzorcem działań

instytucji i podmiotów oraz przyczyni się do nadawania więzi społecznej nowego znaczenia. Aktywna polityka społeczna jest jednym z instrumentów osiągnięcia takiego ładu, ale także wyzwaniem dla polskiej polityki społecznej.

Drugiej sekcji przewodniczył prof. W. Rakowski. Wygłoszono cztery referaty: *Europejski Fundusz Społecznych jako instrument realizacji polityki zatrudnienia i rynku pracy* (mgr E. Wiszczun – UŚ Katowice), *Bezrobotni wobec wyzwań współczesnego rynku pracy w Polsce* (dr R. Muster – UŚ Katowice), *Usługi edukacyjne w społeczeństwie informacyjnym* (dr B. Olbrych – Politechnika Radomska), *Edukacja jako narzędzie działań na rzecz spójności społeczno-ekonomicznej UE* (dr M. Gębska – WSP TWP). Referenci podkreślali rolę edukacji jako czynnika budującego kapitał ludzki i społeczny w nowoczesnych społeczeństwach, a także rolę Europejskiego Funduszu Społecznego jako instrumentu realizacji polityki zatrudnienia i rynku pracy zarówno w skali kraju, jak i konkretnego regionu.

Moderatorem połączonej sekcji trzeciej i czwartej był dr hab. Jerzy Krzyszkowski. Wygłoszono sześć referatów, z których cztery miały charakter analityczny, dwa pozostałe zaś odnosiły się do konkretnych przejawów kwestii społecznych w lokalnej skali. Dr Stanisław Kamiński (AE Wrocław) i dr Maria Gągacka (Politechnika Radomska) koncentrowali się na roli organizacji pozarządowych w realizacji polityki

społecznej w Europie i w naszym kraju. Dr Izabela Podobas (WSP TWP) przedstawiła model marketingu społecznego jako zadania socjalnego trzeciego sektora, a zarazem instrument wspierający działania organizacji pozarządowych. Prawne aspekty zrównoważonego rozwoju poddane zostały analizie w wystąpieniu mgr Moniki Zuchowskiej (Politechnika Radomska). Wyzwaniem dla polskiej polityki społecznej jest ubóstwo wśród dzieci. Dr Iwona Pałgan (ROR PTPS) zasygnalizowała jego aspekty społeczne i wychowawcze. Dr Zbigniew Ostrach (Politechnika Radomska) przedstawił rolę strategii rozwiązywania problemów społecznych jako narzędzia kreowania gminnej polityki społecznej.

Podsumowując obrady i dyskusję w czasie dwóch dni konferencyjnych, prof. J. Auleytner zauważył, iż naukowcy nie mają ambicji zastępowania ani decydentów, ani wykonawców w ich zadaniach. Rolą nauki jest poszukiwanie prawdy o socjalnych aspektach życia społecznego i wyjaśnianie natury procesów w nim zachodzących. Praktycy żyją bieżącymi problemami socjalnymi, które muszą rozwiązywać, narażając się na ryzyko błędu ujawnionego po czasie. Ta szczególna cecha polityki społecznej czyni sytuację praktyków i uczonych odmienną. Konfrontacja tych dwóch punktów, dokonująca się poprzez wymianę poglądów i doświadczeń, wpływa na kształt i kierunek rozwoju współczesnej polityki społecznej i jej lokalny wymiar.